

## **19. HŰSÉG A HITBEN: GÁLYARABOK, HITVALLÓ ŐSEINK**

**Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.**

### **TEOLÓGIAI ALAPVETÉS**

#### ***(Felhasznált irodalom:***

Bottyán János: Hitünk hősei. Budapest, 1982, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya.

Kocsi Csergő Bálint, Masnicius Tóbiás: A magyarországi gályarab prédikátorok emlékezete. Budapest 1976, Magyar Helikon.

Moldova György: Negyven prédikátor. Budapest 1983, Magvető Kiadó.

<http://reformatus.hu/mutat/7860/> Letöltés: 2018.07.10;

<https://reformatus.hu/mutat/a-protestans-galyarabok-es-de-ruyter-admiralis-emlekezete/>  
Letöltés: 2018.07.10

A magyarországi ellenreformáció idején, 1674. március 5-én több mint hétszáz protestáns hitvallót idéztek a Pozsonyban felállított különbíróság elé, amely során mintegy háromszáz pap, tanító jelent meg a tárgyaláson. A bíróság felségsértéssel, hazaárulással, a katolikus egyház megsértésével vádolta őket, egyben követelte „bűneik” beismerését és áttérésüket a katolikus hitre.

A beidézett prédikátorok közül a legállhatatosabbakat, akik semmifajta megalkuvásra nem voltak készek, kisebb csoportokban várbörtönökbe vitték, majd több mint negyven papot Nápolyba hurcoltak, de közülük csak harminckettő maradt életben, akiket eladtak gályarabnak. Sorsuk nagy visszhangot keltett Európa protestáns országaiban. Gyűjtés indult kiszabadításuk érdekében, és ez többszöri kísérlet után végül a holland Michiel de Ruyter admirálisnak sikerült 1676. február 11-én.

„Sok győzelmet vívtam életemnek minden rendiben ellenségeim felett, de az én legfényesebb diadalom, mellyel Krisztusnak ártatlan szolgálait az elviselhetetlen terhek alól kiszabadítottam” – ezekkel a híressé vált szavakkal fogadta hajóján a holland tengernagy a huszonhat megmentett prédikátort.

A gályarabok kiszabadítására egész Európa felfigyelt, pár év alatt több gazdagon illusztrált könyv jelent meg a hithősök megpróbáltatásairól.

E könyvek alapjául az egyik gályarab, Kocsi Csergő Bálint *Narratio brevis de oppressa libertate ecclesiarum Hungaricarum* (Rövid elbeszélés a magyarországi egyházak elnyomatásáról) című, hosszú időn át csak másolatban elterjedt kézírata szolgált.

Bod Péter, a neves erdélyi egyháztörténet-író a latin nyelvű kéziratot lefordította és kiegészítette. Műve *Kősziklán épült ház ostroma* címmel jelent meg.

A 19. század végén a protestáns identitástudat erősítése miatt megélénkült a gályarabok iránti érdeklődés, amely során elterjedt a *Térj magadhoz, drága Sion* kezdetű ének. Zenéjét Luttenberger Tihanyi Ágost 1890-ben szerezte, szövegét Pauli Joachim műve után Jeszenszky Károly mezőberényi evangélikus lelkész írta ugyanebben az évben.

A 20. században a protestáns énekeskönyvekbe kerülve az gyakran használt hiterősítő énekként szerepelt és szerepel a mai napig. Magyar földön a gályarabokra emlékezve Debrecenben, a Nagytemplom mögötti téren, 1895-ben elsőként emeltek köztéri emlékművet Hegyi Mihályné adományából.

Hollandiában 1907-ben, Michiel de Ruyter admirális születésének háromszázadik évfordulóján látványos ünnepeket szerveztek. A Holland Királyi Posta bélyeget adott ki az admirális emlékére. A Magyarországi Református Egyház Konventje ezüstből készített koszorút küldött az admirális Amszterdamban található sírjára.

A gályarabok kiszabadításának kétszázhatvanadik évfordulója alkalmával, a központi Kálvin-ünnepség keretében 1936. május 6-án Marjay Károly mezőtúri lelképásztor javaslata szerint a Magyarországi Református Egyház konventi (ma zsinati) székházában a megpróbáltatásban résztvevő lelkészek neveit ismertető emléktáblát avattak fel. A háromszázadik évfordulóra készülve, szépirodalmi alkotásként jelent meg Moldova György Kossuth-díjas író *A negyven prédikátor* című műve, amely Kocsi Csergő Bálint kézírata alapján dolgozza fel a történetet.

Magyarországi látogatása során, 1991-ben, II. János Pál pápa a debreceni református Nagytemplomban tartott ökumenikus istentiszteletet követően a kiengesztelés jeleként megkoszorúzta a gályarabok emlékművét. II. János Pál pápa nemes gesztusára emlékezve 2006-ban a Tiszántúli Református Egyházkerület bronzból öntött koszorút készített a gályarabok emlékoszlopára.

Hollandiában, 2007-ben hivatalos emlékévet tartottak Michiel de Ruyter admirális születésének négyszázadik évfordulója alkalmából. Hazánkban ezen az évfordulón Kecskeméten emlékkiállítás, Debrecenben konferenciát rendeztek, amely lehetőséget biztosított az egyháztörténelmi események tudományos feldolgozása mellett a holland-magyar kapcsolatok erősítésére.

Millisits Máté, kép: Sereg Krisztián

Noha irodalmi alkotásként érdemes elolvasni Moldova György: *Negyven prédikátor* c. regényét, azért az alábbiakat jó figyelembe venni:

Az írók „szándékos tévedéseiről”, és azok következményeiről szóló *Író, hazudj!* című, 1978-ban kiadott művében Moldova György – az egyik legolvasottabb kortárs írónk – így vallott az 5 évvel korábban írt történelmi regényéről, a *Negyven prédikátor*ról:

„[...] Más tévedéseket viszont előre megfontolt szándékkal, körmönfont ravaszsággal követtem el. Ha egy tény vagy adat nem illett bele az elképzeléseimbe, addig faragtam, vágtam, nyüstöltem, míg japános kézimunkához kezdett hasonlítani, amikben tudvalevőleg több a lyuk mint az anyag.

Így alakítottam át például a „*Negyven prédikátor*” című regényem főhősének, Kocsi Csergő Bálintnak az életrajzát. Nehezen tudnám megmagyarázni, hogy miért, de szerettem volna, ha Kocsi valahonnan a Duna–Tisza közéről származott volna, talán az lebegett a szemem előtt, hogy ezt a fajtát szokás a legtöbbszörösebb magyar típusnak tekinteni. De Kocsi Csergő Bálint életrajza nem adóbevallás, itt alapos és komolyan veendő tényekkel kell számolni: Kócson született, anyja neve: Végh Katalin – és így tovább. Mit csináljak, hogy mégis nekem legyen igazam? Csak annyit tettem hozzá, hogy odaírtam Kocsi Csergő Bálint nevében: „*bár én magam Kócson születtem, de őseim a Kiskunságból jöttek erre a vidékre, Enyingi Török Bálint telepítette ide őket a nagy török pusztítások után, meg is őrizték a régi táj édes*»ő«-zö beszédét.” – Ez is valami! – dörzsöltem a kezem, lebukástól nem féltem, nálunk nagyobb dolgoknak sem szoktak utánanézni.

Évekkel később Kunszentmiklóson jártam író-olvasó találkozón, a könyvtárosnő megajándékozott egy kis helytörténeti tanulmánnyal. Hazafelé a vonaton belelapozgattam, és a szemem hirtelen megakad egy följegyzésen; valahogy így szólt: *a történelem során a Kiskunság számtalanszor küldött embereket, hogy megmentse a kipusztulástól az ország más városait – falvait – tájait, így például a XVII. században Enyingi Török Bálint kunsági családokat telepített le a Komárom megyei Kócs községbe.*

Elállt a lélegzetem. [...] A mondat után még egy csillag is állt, valami jegyzetre utalt az adat származásáról, érdeklődéssel hátralapoztam: „*Forrás: Moldova György: Negyven prédikátor.*” Vagy úgy? Hát mit csináljunk?! [...]”

Moldova György: *Író, hazudj!* (Magyar atom, 1978)

Alistáli K. György	Kocsi Csergő Bálint	Séllyei M. István
Bátorkeszi István	Komáromi Süllye István	Simoni Péter
Borhidai Miklós	Kóródi János	Simonides János
Bugány Miklós	Köpeczi Haller Balázs	Steller Tamás
Czeglédi Péter	Körmendi György	Szalóczi Mihály
Edvi Illés Gergely	Lány György	Szecsei János
Füleki István	Leporinus Miklós	Szentpétery Márton
Gócs Mihály	Masnicius Tóbiás	Szilvási István
Harsányi Móríc Izván	Mazári Dániel	Szódói Balogh András
Husztli Mihály	Miskolczi Mihály	Szomódi János
Jablonezay János	Nikléci Boldizsár	Timkovich János
Kálnai Péter	Nikléci Sámuel	Turóczi Végh András
Karasznai Mihály	Otrokócsi Fóris Ferenc	Ujvári János
	Paulovics Mihály	Zsédenyi István

1674 tavaszán.

Több száz protestáns lelkész, tanító kapott idézést Pozsonyba, a törvényszék elé, azzal a váddal, hogy részt vettek a Habsburg-ház ellenes Wesselényi-féle összeesküvésben. Így kapott idézést Kocsi Csergő Bálint is, a pápai iskola fiatal tanára, és Séllyei István lelkész, Dunántúl püspöke is. A fiatal ember és az idősebb együtt mentek Pozsonyba. Nem akartak kitérni az idézés elől. Tiszta szívvel, bátran tekintettek a tárgyalásokra, hiszen tudták, hogy a vádak hamisak, nem vettek részt semmiféle összeesküvésben, hanem a hitük miatt kell megjelenniük.

Pápa a Habsburg-ház uralma alatt a Magyar Királyság területén feküdt. Az üldözés elsősorban ezt a területet, azon belül is főleg Felvidéket sújtotta, mert a török uralma alatt lévő alföldi és dél-dunántúli területekről nem engedték el az ott élőket, hiszen ők török alattvalók, semmi keresnivalójuk a királyi bíróság előtt.

Kocsi Csergő Bálint és Séllyei István, amikor megérkezett Pozsonyba, több száz hasonló sorsú társával találkozott. A törvényszék előtt meg se hallgatták őket, csak a vádak ismertették, és végül a halálos ítéletet. Ez alól azok menekülhettek meg, akik vagy áttértek a katolikus hitre, vagy lemondtak lelkési szolgálatukról és vállalták a külföldi száműzetést. Sokan az utóbbi lehetőséget vállalták. Végül 41-en maradtak, aki semmi módon nem alkudtak meg. Többségükben református, de volt néhány evangélikus vallású is.

Kocsi Csergő Bálint és Séllyei István is köztük volt. Őket először börtönbe, különböző kínzásoknak vetették alá, nem tudták, mi lesz a sorsuk. Még amikor elindították őket társaikkal együtt hosszú, bilincsekben megtett, kínzásokkal, verésekkel terhelt gyaloglásra, akkor sem tudták, meddig mennek. Télen, hóban, hidegben, étlen, szomjan, a katonák által űzve, hajtván

haladtak napról napra végzetük felé: Nápolyba, gályarabságra. Az út egyetlen szakaszát, Triesztől Pescara-ig tették meg hajóval. De még onnan is át kellett kelniük az Appennineken. Szenvedéseik közepette mindig Krisztus szenvedéseire gondoltak. Egyikőjük, aki idős ember volt, ezeket a szavakat mondta:

„Ezek a vasbilincsek többet érnek minden aranynál, mert Jézus Krisztus nevéért kaptam őket.”

Harmincan értek el Nápolyig. A többiek útközben meghaltak. Nápolyban spanyol gályákra adták el őket. Hogy milyen volt az élet a gályán? Arról Mikes Kelemen is beszámol Törökországi leveleiben:

„... a gályavonás igen nehéz munka, aki azt nem látta, nem lehet annak azt kigondolni. Azt gondolná az ember, hogy mindeniknek az egész karja kiszakad, úgy megrántja a lapát őket. A' való, hogy az ételeket megadják, de a ruházatjok csak rongyból áll ... Az ő székek úgy vannak rendben egymás után kétfelől, valamint a templomban szoktak lenni; közepette utca vagyon, ahol szüntelen járnak alá s fel a tiszték, és azt nézik, ha valamelyik nem vonja-é jól a lapátot, ha beszélnek-é egymással. Kinek-kinek a maga helyében kell maradni, oda vannak láncolva, és mihent a vonást elhagyják, le kell ülni, és ugyanazon helyben kell alunniok is. Egyébkor soha nem szabad felállani, hanem amikor a gályát vonják, és olyankor igen szomorú zörgést hall az ember, mert csak a sok lánc zörgését lehet hallani.”

Kocsi Csergő Bálint leírásában még számtalan kegyetlenséget olvashatunk. Csak csodálkozhatunk azon a lelki, testi erőn, amivel mégis végig küzdötték a gályán eltöltött hónapokat.

Közben híre ment Európában, hogy hitükért szenvednek, és elsősorban a protestáns országokban, Hollandiában és Svájcban, gyűjtést szerveztek a kiszabadulásukért. Úgy tűnt, hiába az aranyak, nem akarták elengedni őket. Végül Michiel de Ruyter admirálisnak sikerült 1676. február 11-én, aki az alábbi szavakkal fogadta hajóján a huszonhat megmentett prédikátort:

„Sok győzelmet vívtam életemnek minden rendiben ellenségeim felett, de az én legfényesebb diadalom, mellyel Krisztusnak ártatlan szolgálait az elviselhetetlen terhek alól kiszabadítottam”

Szabadulásuk után Svájcba vitték őket, ahol egy ideig száműzetésben éltek. Séllyei Istvánról egy ottani professzor készített rajzot, ami alatt az alábbi négy soros olvasható:

Égre emelt fővel magyar egyház pásztori közül

Séllyei István ez, pápai pap, ki verést

Nyírást, tömlöcöt és robotot, s gályát örömet túrt

Mint élő s győztes vértanú Krisztusért.

Innen hazatérve folytatta szolgálatát a pápai gyűlekezetben.

Kocsi Csergő Bálint is visszatért Pápára, folytatta a tanítást és megírta szenvedéseik történetét Kősziklán épült ház ostroma címmel. Ebben olvasható a foglyok könyörgése is:

„Megesmerjük keserves könyhullatással, ó, kegyelmes atya, a mi bűneinket, melyekkel nem a földi méltóságot, amint vádoltatunk, hanem a te szent felségedet bántottuk meg, elhisszük, hogy azokkal érdemlettük, hogy nemcsak a pogányoknak igája legyen rajtunk, hanem akik keresztyéni nevet viselnek, azoktól is üldöztessünk; megvalljuk a mi lelkünk keserűségével,

hogy a mi és egész nemzetünknek bűneivel érdemlettük mind e gonoszokat, hogy mind a körülöttünk valóknak csúfságul kitétettünk.”

## **VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK**

(*Felhasznált irodalom:* Trevisan, Paolo, Das Geschichtsbewusstsein als zentrale Kategorie historisches Denkens, in: G. Adam et al. (Hg.), Didaktik der Kirchengeschichte, Münster 2008; Csíkszentmihályi Mihály, Flow. Az áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája, Budapest 2001)

A lecke a Református keresztyénnek lenni: református öntudatra nevelés, egyházismereti alapok című témakörbe tartozik. Egy nehéz időszakot dolgoz fel egyházunk életéből, melyet a tanulók Kocsi Csergő Bálint és Séllyei István történetén keresztül ismerhetnek meg. Tanulmányaik során már találkoztak az ország három részre szakadásával, tehát erre alapozhatjuk a történelmi háttér ismertetését. Történelemértelmezésükben, a korosztályuknak megfelelően az exemplárikus típus jellemző: a múlt tanulságos. A pozitív és a negatív példák alapján szabályok fogalmazhatók meg a mai cselekvés számára. A múlt tapasztalatai segítenek felkészülni a jövő feladataira is. A történelemoktatás ebben az esetben értékelő és mindenből igyekszik tanulságokat levonni. Az egyháztörténetnek ebben a kontextusban van jelentősége a hetedikes tanuló számára, melyet a két példaként állított személyiség életéből is tükrözik: identitásuk része volt, hogy a nehézségek, szenvedések ellenére is hűségesek maradtak a hitükhöz.

A szenvedés a mai serdülő számára ritkán jelenik meg valóságosan. Vagy a média közvetítésén keresztül, eltúlozva, szenzációhajhász módon találkozunk vele, ami inkább érdekességnek számít. A filmekben keresztül szintén nem a valóságot látja, hiszen nagyon is tisztában van vele, hogy csak „játék”, amivel szembesül. A valódi szenvedéstől, ha a tanuló családjában van ilyen, sokszor megkímélik őt a szülők, mert még nem tartják elég érettnek ahhoz, hogy szembesüljön ezzel. Saját maga pedig nehezen hordoz bármiféle szenvedést, hiszen a minket körülvevő világ inkább a kellemes dolgokat propagálja a „Mert megérdemlem” – érzést, miközben a fájdalom mihamarabbi megszüntetéséhez kínál nap mint nap gyógyszereket a reklámokon keresztül. Szituációs játékokban bemutathatnak hétköznapi jeleneteket, ahol egyrészt a kellemes, kényelmes életérzés jelenik meg, míg a szenvedésre is hozhatnak példát.

„Hogy valaki értelmet találjon a szenvedésben, ahhoz az kell, hogy potenciális kihívásként értelmezze... Ha ... abból indulunk ki, hogy az embereknek van választási lehetőségük a tekintetben, hogy hogyan reagálnak az eseményekre és milyen jelentést tulajdonítanak a szenvedésnek, akkor a konstruktív jellegű válasz a "normális", a neurotikus pedig akkor következik be, ha az egyén képtelen megbirkózni a nehézségekkel... Mi az, ami bizonyos embereket képessé tesz arra, hogy életcéla leljenek?”

A gályarabok példájából megfogalmazhatjuk, hogy hitük tette őket képessé a szenvedésre, és hitvallásként értelmezték azt, ezáltal nem volt hiábavaló, mert nem csak az életük nyert értelmet, hanem a szenvedésük is. Ma egy serdülőnek nem kell szenvedni a hitéért, de osztálytársaitól, barátaitól kaphat bántó megjegyzéseket. Ezekben a helyzetekben lelkileg élheti át a szenvedést, és ebben kell őt megerősíteni.

## **A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:**

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.</li> <li>• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani azokat a történelmi tényeket, amelyek a missziói utaktól a reformációig vezettek.</li> <li>○ Ismerje és tudja segítséggel elmondani az ellenreformáció lényegét és történetét.</li> <li>○ Ismerje és tudja elmondani és gályarabok hitben való hűségének történetét, és tudja értékelni azt.</li> <li>○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Máté 10,32.</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.</li> <li>• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Legyen képes elmondani önállóan azokat a történelmi tényeket, amelyek a missziói utaktól a reformációig vezettek.</li> <li>○ Legyen képes elemezni és elmondani az ellenreformáció lényegét és történelmi összefüggéseit.</li> <li>○ Legyen képes a gályarabok hitben való hűségének történetét értékelni, azt a történelmi háttérrel összefüggésbe hozni.</li> <li>○ Tudjon néhány gályarabot név szerint felsorolni.</li> <li>○ Ismerje és tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét: Máté 10,32.</li> </ul> </li> </ul>

## ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

**Fő hangsúly:** Annak a megmutatása, hogy a történelem során nem volt mindig könnyű a hitet vállalni.

**Kognitív cél:** Annak a megmutatása, hogy a történelem során nem volt mindig könnyű a hitet vállalni.

**Affektív cél:** A hitvallás érzelmi háttere.

**Pragmatikus cél:** Arra biztatás, hogy a tanulók keressenek olyan hitvalló embert a környezetükben, aki valamilyen nehéz helyzetben is vállalta a hitét és beszélgessenek vele.

<b>Óra fő része</b>	<b>Javaslatok</b>	<b>Tananyag, célhoz kapcsolódás</b>
<b>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</b>	<p><b>1. Beszélgetési lehetőség:</b></p> <p>Az alábbi mondatok kiosztása páronként. Alkossanak jelentet, melyben elhangzanak ezek a mondatok!</p> <p>Neked jár! Megérdemled!</p>	<p>mondatok kártyákon</p> <p>TK 66. o.</p>

	<p>Valósítsd meg magad!  Nem kell lemondanod róla!  Tedd meg magadért!  Nekem jár!  Megérdemlem!  Megvalósítom magam!  Nem mondok le róla!  Magamért teszem!</p> <p>A jelentek megbeszélése, közös pontok keresése.</p> <p>Mit közvetítenek az ilyen típusú mondatok, reklámszöveget?</p>	
<b>Feldolgozási javaslat</b>	<p><b>Kocsi Csergő Bálint leírása</b> alapján a pozsonyi vésztörvénytörvény, gyászévtized bemutatása, a gályarabok helyzete.</p> <p>Élet a gályán Mikes Kelemen elbeszélése alapján</p> <p>A gályarabok motivációi a szenvedésben</p> <p>Mit érdekeltek ők? Mit nem érdekeltek?  Mennyire kell ma a hitet ilyen nyíltan felvállalni?</p> <p><b>Hallgasd meg a gályarabok névsorát!</b></p> <p><b>Alistáli K. György Bátorkeszi István Borhidai Miklós</b></p> <p><b>Bugány Miklós Czeglédi Péter Edvi Illés Gergely</b></p> <p><b>Füleki István Gócs Mihály Harsányi Móricz István</b></p> <p><b>Husztai Mihály Jablonczay János Kálnai Péter</b></p> <p><b>Karaszna Mihály Kocsi Csergő Bálint</b></p> <p><b>Komáromi Süllye István Kóródi János</b></p> <p><b>Köpeczi Haller Balázs Körmendi György</b></p> <p><b>Lány György Leporinus Miklós Masnicius Tóbiás</b></p> <p><b>Mazári Dániel Miskolczi Mihály Nikléci Boldizsár</b></p> <p><b>Nikléci Sámuel Otrókócsi Fóris Ferenc</b></p> <p><b>Paulovics Mihály Séllyei M. István Simoni Péter</b></p>	<p>MFEI 54. o. 2. f.  MFGY 42. o. 2. f.</p> <p>képek laptopon,  projektor</p> <p>Énekeskönyv</p>

	<p><b>Simonides János Steller Tamás Szalóczy Mihály</b></p> <p><b>Szecsei János Szentpétery Márton Szilvási István</b></p> <p><b>Szódói Balogh András Szomódi János</b></p> <p><b>Timkovich János Turóczy Végh András</b></p> <p><b>Ujvári János Zsédényi István</b></p> <p><b>2. Aranymondás:</b></p> <p><i>„Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt.” (Mt 10,32)</i></p> <p><b>3. Énekjavaslat:</b></p> <p>Az Úrnak irgalmát... 399./2 Oda megyek, ahova parancsolod...</p>	<p>TK énekgyűjtemény 8. ének</p>
<p><b>Házi feladat</b></p>	<p><b>Házi feladat (választható)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Keress valakit a gyülekezetekben, környezetekben, aki átélte az üldözést a hite miatt! Készíts vele riportot!</li> <li>– Olvasd el Bottyán János: Hitünk hősei c. könyvéből a gályarabokról szóló részt (122-126. o.), és tudd elbeszélni a téged legjobban megragadó jelnetet!</li> <li>– Hol található gályarabemlékmű? Nézz utána, hogy ki, mikor állíttatta, milyen különlegessége van?</li> </ul>	

## TOVÁBBI ÖTLETEK

### Dokumentumfilm:

<https://www.youtube.com/watch?v=4aU9Rr5cpyY>

<https://www.youtube.com/watch?v=aI3ijM7-QB0>

### Élménypedagógiai játék 1: TOJÁSEJTÉS

#### Szükséges eszközök:

Csoportonként: 1db nyers tojás, 10 db szívószálak, 10 db papír zsebkendő vagy ennek megfelelő mennyiségű konyhai papírtörölő, 2 méter ragasztószalag.

(Esetleg a tervezéshez papír és ceruza.)

**Típus:** problémamegoldó



### **Teológiai kapcsolódás:**

A hit törekeny. A történelem során sokan feladták a hitüket, mert a különféle nehézségek, támadások, kísértések ellen nem vértették fel magukat.

### **Instrukció:**

Alakítsatok 3 fős csoportokat. Kapni fogtok kiscsoportonként: 1db nyers tojást, 10 db szívószálat, 10 db papír zsebkendőt vagy ennek megfelelő mennyiségű konyhai papírtörülőt és 2 méter ragasztószalagot. A feladatotok az lesz, hogy kizárólag ezekből az eszközökből készítsetek egy szerkezetet a tojásnak. Ebben a szerkezetben fogom leejteni a tojást egy bizonyos magasságból. A szerkezetnek meg kell akadályozni, hogy a tojás összetörjön. Kaptok 15 percet arra, hogy megtervezzétek a készüléket.

Kaptok 25 percet, hogy elkészítsétek a tervek szerint a szerkezetet. Amikor lejárt az idő, akkor bemutatjátok, hogy hogyan működik.

### **Megbeszélés:**

- I. Tények: Mondjátok el a tapasztalatotokat! Hogyan sikerült megépíteni a szerkezetet? Mit figyeltetek az építés során? Hogyan tudtatok együttműködni?
- II. Érzések: Milyen érzés volt, amikor a tojást ledobtuk és az nem tört össze/összetört? Milyen érzés volt elkezdni a munkát? Remény volt-e benned, vagy inkább reménytelenség? Csalódtál-e vagy sikerélményed van?
- III. Tapasztalat: Ha a hitre gondolsz, mit jelent neked a tojás, a tojásvédő szerkezet? Ha a hit olyan törekeny, mint a tojás, hogyan lehet megvédeni? Mi védi meg a hitet? Hogyan lehet megvédeni a hitet? Mit tanultál meg a hit megvédéséről e játék révén? Mi az, ami ilyen törekeny lehet még az Istennel való kapcsolatban? Mi az, ami összetörheti a hitet? Mit lehet konkrétan tenni az ellen, hogy a hitét az ember meg tudja őrizni?

Eredeti játék leírása: Matthew D. Liddle: Tanítani a taníthatatlant, Élménypedagógiai kézikönyv, Pressley Rydge Alapítvány, Budapest, 2008

## **Élménypedagógiai játék 2: JÉGTÁBLÁK**

**Szükséges eszközök:** szőnyegdarabok, öntapadó matricák, filctoll, megfelelő terem

**Előkészület:** Biztonságos teremben a földön elhelyezünk annyi szőnyegdarabot, ahány gyerek van a csoportban. A szőnyegek kb. harmadára matricára írt számokat ragasztunk. Szőnyegdarabokra ráragasztjuk a számokat.

**Típus:** együttműködési

**Teológiai kapcsolódás:** A hívő emberek segítenek egymásnak abban is, hogy a hitben hűségesek és kitartóak tudjanak maradni.

### **Játék lényege:**

A játék során megtanulhatják a diákok, hogy egymást segíteniük kell ahhoz, hogy sikeres legyen a megmenekülés. Egymásra kell figyelniük. A játék során a számok sorrendjében kell folyamatosan elvenni a szőnyegdarabokat. A szőnyegdarabokat viszonylag közel kell egymáshoz elhelyezni, hogy át lehessen lépni egyikről a másikra. Ha ügyesek a diákok, rájönnek, hogy csúsztatni is lehet a szőnyeget. Ha túlságosan távol vannak egymástól, ezáltal közelebb kerülhetnek. Ezt azonban nem mondjuk el neki, hátha rájönnek. Öt másodpercenként elveszünk egy szőnyeget, mindig a soron következőt. Ha ügyesek a gyerekek, akkor már előre készülni tudnak, ha az ő szőnyegük kerül sorra. A játékban vannak veszélyeztetett és védett játékosok. Akiknek nincsen szám a szőnyegén, azok védett helyzetben vannak.

Előfordulhat, hogy valaki elsüllyed, azaz kiesik a játékból. Ebből is lehet tanulni, de ha úgy ítéljük meg, akkor adjunk egy második lehetőséget is a játékra.

### **Kerettörténet:**

Antarktisi kutatócsoport tagjai vagytok. Leszakadt egy hatalmas jégdarab a kutatás közben.

Mindannyian esélyesek vagytok a megmenekülésre, de csak akkor, ha rajta tudtok maradni a jégdarabokon addig, amíg a mentőcsónak meg nem érkezik. Álljatok rá egy jégkockára. A baj, hogy folyamatosan olvadnak el a jégkockák. Először elolvad az első jégkocka. Aki lelép a jégkockáról, a ki akárcsak egy lábbal is a tengerbe lép, sajnos elsüllyed. A mentőhajó 5 perc múlva ér ide. Minden 10. másodpercben elolvad egy jégkocka.

**Szabályok:**

1. Kiindulásnál minden szőnyegen egy ember áll.
2. Tilos lelépni a szőnyegről, aki lelép, kiesik a játékból.
3. 10 másodpercenként egy szőnyeget elvesz a Hitoktató.
4. A játéknak 5 perc múlva van vége.

**Megbeszélés:**

- I. Tények: Melyek voltak a szabályok, amikre oda kellett figyelni? Hogyan tudtatok segíteni egymásnak? Mi volt a legnehezebb ebben a játékban? Tudtatok-e egymásnak hatékonyan segíteni? Védett helyzetben gondoltál-e arra, hogy vajon mi lesz a többiekkel?
- II. Érzések: Milyen érzés volt, hogy a te jégkockád olvadt fel legelőször? Milyen érzés volt, amikor rájöttél, hogy a te jégkockád el fog olvadni? Milyen érzés volt, amikor rájöttél, hogy te védettebb helyzetben vagy, a te jégkockád nem fog elolvadni? Milyen érzés volt az, amikor láttad, hogy valaki elsüllyedt (ha volt ilyen)
- III. Tapasztalat: Mit tanultál magadról? Mire tanít téged ez a játék a keresztyének együttműködéséről?